

Consultatieverslag Bescherm- en herstelplan Gas en Preventief Actieplan Gas

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 27-03-2024

Inleiding

De meest recente versies van het Bescherm- en Herstelplan Gas (BH-G; het Nederlandse noodplan) en het preventieve actieplan (PAP) dateren van september 2019. Op grond van Verordening (EU) 2017/1938 dient iedere lidstaat tenminste één keer in de vier jaar deze documenten te herzien. De herziene versies van het BH-G en PAP worden na vaststelling door de ministerraad, tezamen met de nationale risicoanalyse gas, aan het parlement gestuurd.

Het PAP heeft als doel het schetsen van het risicobeeld ten aanzien van de gasleveringszekerheid en het benoemen van (nationale) preventieve acties die genomen kunnen worden om de vastgestelde risico's weg te nemen of te beperken, dit om ernstige verstoringen in de gasvoorziening te voorkomen. Het BH-G bevat de maatregelen die genomen worden om de effecten van een verstoring van de gaslevering weg te nemen of te beperken.

De herziene versies van het BH-G en het PAP zijn van 28 november 2023 tot en met 26 december 2023 geconsulteerd middels een openbare internetconsultatie. In totaal zijn 8 reacties binnengekomen, waarvan enkele reacties meerdere vragen en opmerkingen bevatten. In dit consultatieverslag worden de binnengekomen reacties bondig samengevat en van een antwoord voorzien. Waar de inbreng heeft geleid tot aanpassing van het BH-G 2024 of het PAP wordt dat expliciet gemaakt.

1	A. Lam	Reactie
	<p>Indiener mist een onderbouwing van de strategie d.m.v. een software simulatie. Daarnaast geeft de indiener aan dat het lastig zal zijn het plan aan een praktijktest te onderwerpen door middel van een grootschalige gastekortoefening.</p>	<p>Bij het opstellen van het BH-G is geen simulatiesoftware gebruikt. EZK is voornemens om in de periode 2024-2027 één of meerdere noodsituatietests uit te voeren, waarbij crisisprocedures worden beproefd middels scenario's. Bij het opstellen van de scenario's en het uitvoeren van real time responssimulaties nemen we de suggestie om simulatie-software te gebruiken ter overweging mee in de voorbereiding.</p>

2	Koninklijke Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW)	Reactie
1	<p>Indiener stelt enkele vragen over de afschakelregeling, maatregel 5 van het BH-G ter bestrijding van een noodsituatie. Indiener stelt dat de veiligheid bij het afschakelen van installaties voorop staan en dat een generiek waakvlamniveau niet overal passend zal zijn. Voorts stelt de indiener dat het gasverbruik niet nul is, wanneer er afgeschakeld is. Soms is aardgasverbruik in installaties juist nodig om veilig af te kunnen schakelen, bijvoorbeeld in bedrijfsprocessen met procesgassen uit kolen en olie.</p>	<p>In de afschakelstrategie is er rekening gehouden met een restverbruik om schade aan installaties te voorkomen. Dit is de reden dat de waakvlam, waarmee beperkt gasverbruik dus mogelijk blijft, onderdeel is van de afschakelstrategie is. Dit waakvlampercentage is in eerste instantie vastgelegd op 10%. Indien 10% niet voldoende is, kan het bedrijf een melding doen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het bedrijf kan dan naar een afnameniveau van maximaal 30% van het standaardjaarverbruik. Als een bedrijf een melding doet bij RVO voor een hoger waakvlam niveau gaat dit gepaard met een productiestop, het hogere gasverbruik moet namelijk ten goede komen aan veilig afschakelen van installaties.</p>
2	<p>Indiener wijst op de mogelijkheid in de EU-verordening geeft om prioriteit te kunnen geven aan cruciale gasgestookte elektriciteitscentrales om te voorkomen dat het elektriciteitssysteem ernstig wordt beschadigd. Indiener stelt voor dat industriële processen die productiegassen opleveren en netto een positief effect hebben op de energiebalans (elektriciteit + aardgas) voor Nederland ook zo lang mogelijk over aardgas kunnen beschikken in noodsituaties.</p>	<p>In de afschakelstrategie wordt aangegeven dat alleen gasgestookte installaties met een opgesteld vermogen van 100MW of meer kunnen worden aangemerkt als cruciaal. Dit op voordracht van de transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit en gas en na een daartoe strekkend besluit van de Minister voor K&E als bevoegde instantie. Nader onderzocht wordt of de levering van productiegassen kunnen vallen onder een uitzondering (zie ook het antwoord onder 3).</p>
3	<p>Indiener stelt dat voorwaarde bij een verhoogd waakvlamniveau (een productiestop van verkoopbare goederen) contraproductief kan werken. Voorts stelt indiener dat stelt voorts dat het voorkomen van disproportionele schade – dan wel veiligheids- en milieurisico's - onvoldoende zijn meegenomen in het maatregelenpakket.</p>	<p>De verplichting tot een productiestop van verkoopbare goederen is opgenomen ter voorkoming dat de mogelijkheid om een hoger waakvlamniveau te gebruiken dan standaard wordt misbruikt voor het door produceren ten behoeve van verkoopdoeleinden. De verhoogde waakvlam borgt juist dat bedrijven daarmee veiligheids- en milieurisico's kunnen voorkomen.</p>
5	<p>Indiener vraagt of de kaasschaaf (20% reductie gasafname) gezien kan worden voor een site als geheel, of wordt dat per (sub)installatie bekeken?</p>	<p>De verplichte gasafname reductie van de maatregel afschakeling van niet-beschermd gebruikers geldt per gasaansluiting.</p>
6	<p>Indiener vraagt hoe wordt omgegaan met situaties waarbij er sprake is van een geïntegreerde site met één aansluitovereenkomst, bestaande uit 4 fysieke verbindingen met achterliggend 25 installaties, die niet</p>	<p>Wanneer meer dan 50% van het gas gebruikt wordt ten behoeve van activiteiten die volgens de regeling zouden moeten afschakelen naar individueel waakvlamniveau, dan valt de afnemer volledig onder het verbod. Ook geldt dat, indien de afnemer voor minimaal 50% van het gas wat hij onttrekt aan het gastransportnet ten behoeve van</p>

	allen onder vitale infrastructuur vallen en in bijvoorbeeld 12 SBI-codes vallen.	de activiteiten bedoeld in één van de groepen, de grootafnemer dient af te schakelen in die groep.
7	Is het dan aan de GDS-beheerder om ervoor zorg te dragen dat de site als geheel op het geëiste kaasschaaf-niveau uitkomt? Kan hij derden aangeslotenen zomaar afsluiten, en zo ja, op welke juridische grond? Het is belangrijk aan te geven dat hier crisismaatregelen (zeer korte termijn) genomen moeten worden (onder druk), waar de derden aangeslotenen op een GDS een lange termijn relatie met elkaar hebben. Anders gezegd: ook na de crisis zijn ze aan elkaar verbonden. Het lijkt noodzakelijk dat de GDS-beheerder force majeure kan claimen.	De verantwoordelijkheid voor het afschakelen en het behalen van de gevraagde reductie ligt bij de afnemer van het gas. Als dat de GDS-beheerder is dan is het inderdaad haar verantwoordelijkheid om zorg te dragen dat de site als geheel op het gevraagde niveau uitkomt. Bij voorkeur gaat dit in overleg met de aangeslotene en hebben zij een calamiteiten plan waarin een dergelijke situatie uitgewerkt wordt. Als er afgeschakeld moet worden betekent dat niet dat er een vrijwaring is van contractuele verplichtingen.
8	Indiener vraagt zich af of 3 dagen altijd toereikend zal zijn uit het kader van veiligheid en de aardgasinzet daarvoor. Het komt voor dat in de situatie van bedrijven met procesgassen de aardgasinzet juist toeneemt in plaats van afneemt.	De periode van 3 dagen moet toereikend zijn, ook rekening houdend met de voorbereidingen die bedrijven kunnen doen met oog op een naderende crisissituatie.

3	Tata Steel Nederland	Reactie
	TSN, mede namens Vattenfall, heeft aangegeven in tijden van afschakeling onder het huidige BHG verplicht te zijn processen stil te leggen terwijl als cruciaal gekwalificeerde energiecentrales, te weten de omliggende centrales, die doorgaans voor 85% gevoed worden met restgassen van TSN, nog door zouden moeten produceren. Het zou daarom volgens TSN efficiënter en maatschappelijk wenselijk zijn als TSN wel nog die processen mag continueren die de benodigde restgassen aan de aangesloten energiecentrales kan leveren maar alle stroom verbruikende activiteiten stillegt. TSN geeft dus aan bij afschakeling tijdelijk te kunnen wijzigen van staalproducent naar gasproducent tbv de opwek van stroom.	Het lijkt zinvol een uitzondering te overwegen voor bedrijven die cruciale energiecentrales continu van een substantiële hoeveelheid restgassen voorzien opdat deze functie tijdens een periode van extreem gastekort behouden kan blijven. TenneT heeft de cruciale functie van de aan TSN gelieerde energiecentrales bevestigd. Alvorens tot opname van een uitzondering overgegaan kan worden, zal EZK de argumenten en onderbouwing van TSN en Vattenfall nog nader moeten verifiëren. Een eventuele uitzondering zal gebaseerd moeten zijn op onafhankelijke, non-discriminatoire eisen waaraan niet specifiek TSN aan zal kunnen verdoen maar ook eventuele andere industriebedrijven en daaraan technisch verbonden cruciale energiecentrales.

4	Nederlandse Aardolie Maatschappij	Reactie
	De NAM heeft enkele opmerkingen en vragen gesteld over het Preventief Actieplan. In het PAP worden de gasopslagen Norg en Grijskerk volgens de NAM ten onrechte aangeduid als seizoensbergingen. De NAM heeft beide bergingen destijds in gebruik genomen ter ondersteuning van de eigen gasproductie en heeft de bergingen altijd als productie-bergingen gezien. De gasopslagen Norg en Grijskerk zijn om die reden volgens de NAM ook geen 'opslaginstallatie' in de zin van Richtlijn 2009/73/EG en diens voorganger: Richtlijn 2003/55/EG.	De opvatting van NAM dat de gasopslagen ten onrechte worden aangeduid als seizoensbergingen wordt niet gedeeld. Dat de bergingen indertijd in gebruik zijn opgenomen ter ondersteuning van de eigen productie doet niet ter zake. Gelet op de afbouw van de winning uit het Groningenveld is al enkele jaren geen sprake meer van ondersteuning van de productie. Los daarvan werden de bergingen ook voor die tijd reeds ingezet voor het overhevelen van gas van het zomerseizoen naar het winterseizoen. Daarmee kwalificeren de gasopslagen Norg en Grijskerk zich wel degelijk als 'opslaginstallatie' in de zin van Richtlijn 2009/73/EG ^[1] en zijn voorganger: Richtlijn 2003/55/EG ^[2] . <small>^[1] Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG</small>

		^[2] Richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van Richtlijn 98/30/EG
	Indiener merkt op dat in het concept Preventief Actieplan de conversie van de gasopslag Grijpskerk van een berging voor hoogcalorisch gas naar een berging voor laagcalorisch gas in het kader van infrastructuurmaatregelen die sinds het PAP 2017 zijn doorgevoerd, niet wordt vermeld.	De conversie van de gasopslag Grijpskerk zal als infrastructuurmaatregel worden toegevoegd aan paragraaf 7.1. in lijn met de bewoording van de van NAM ontvangen reactie.
	Indiener stelt dat in paragraaf 7.2 ('Measures under preparation') het ingediende Winningsplan Norg ten onrechte niet wordt genoemd.	<p>Het gegeven dat NAM een winningsplan voor de gasopslag Norg heeft ingediend zal worden toegevoegd aan paragraaf 7.2. Hierbij gelden enkele kanttekeningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Over het winningsplan dient nog een besluit te worden genomen door de daartoe bevoegde instantie. - Datzelfde geldt voor de beëindiging van de opslagfunctie van de gasopslag Norg. Artikel 3 bis, onder 11, van Verordening (EG) nr. 715/2009^[1] als gewijzigd met Verordening (EU) 2022/1032^[2] zegt daarover het volgende: "De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om de voortdurende werking van de ondergrondse gasopslaginstallaties op hun respectieve grondgebied te waarborgen. Die ondergrondse gasopslaginstallaties mogen hun activiteiten alleen stopzetten indien niet aan technische en veiligheidseisen wordt voldaan of indien de certificeringsinstantie na een beoordeling te hebben uitgevoerd en rekening houdend met een advies van het ENTSB voor gas, tot de conclusie komt dat een dergelijke stopzetting de gasleveringszekerheid op Unie- of nationaal niveau niet vermindert.". In Nederland dient voornoemde beoordeling te worden uitgevoerd door de ACM. - Daarbij zal tevens worden aangegeven dat het Preventieve Actieplan niet de plek is om vooruit te lopen op deze besluiten. <p>^[1] Verordening (EG) Nr. 715/2009 van het Europees Parlement en Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1775/2005</p> <p>^[2] Verordening (EU) 2022/1032 van het Europees Parlement en Raad van 29 juni 2022 tot wijziging van Verordeningen (EU) 2017/1938 en (EG) nr. 715/2009 wat betreft gasopslag</p>

5	Energie Nederland	Reactie
1	Energie Nederland stelt dat in het BH-G regels moeten worden opgenomen die bepalen wat er gebeurt met vaste prijscontracten tijdens een crisissituatie. Ook dient volgens indiender te worden uitgewerkt hoe de retailmarkt na afloop van de crisissituatie weer opgestart kan worden.	<p>Het BH-G regelt niet dat leveringscontracten worden opengebroken. Leveringscontracten kunnen voorwaarden bevatten, de contractpartijen gaan daar zelf over. Dat betekent ook dat het aan de contractpartijen is om de voorwaarden rond het kunnen invoeren van een <i>force majeure clause</i> af te spreken.</p> <p>Het doel van het BH-G is om een handvat te bieden om (dreigende) gastekorten op te vangen zodat het gassysteem technisch gezien blijft functioneren en er voldoende gas beschikbaar blijft voor beschermde afnemers. Het BH-G biedt geen specifieke handvatten voor het herstel van de markt na een gascrisis. Dit valt buiten de scope van het noodplan.</p>

2	<p>Indiener roept op tot transparantie over de inzet en duur van de maatregelen en hoe tot een afweging van inzet van maatregelen gekomen worden. Tevens merkt indiener op dat enkele termen in het BH-G niet geoperationaliseerd zijn.</p>	<p>Het BH-G biedt een handvat voor het omgaan met een gascrisis, maar het is nadrukkelijk geen blauwdruk. Omdat vele crisissituaties denkbaar zijn, is het niet mogelijk om op voorhand te bepalen hoe lang eventuele maatregelen worden ingezet, en wanneer Nederland weer terug kan keren naar 'normaal'. Er zijn geen parameters (harde cijfers) geformuleerd die corresponderen met een bepaald crisisniveau. Dit is afhankelijk van de gasleveringssituatie op dat moment en de verwachtingen op de korte en middellange termijn. Om dezelfde reden wordt een 'aanzienlijke verslechtering van de leveringssituatie' in het BH-G niet verder geoperationaliseerd.</p> <p>In het BH-G is uitgewerkt hoe het proces van besluitvorming verloopt en wie daar op welke wijze bij betrokken wordt. Op het moment dat een crisissituatie dreigt wordt de crisisstructuur in werking gesteld zoals beschreven in het BH-G. Door GTS wordt periodiek een beoordeling van de gasleveringssituatie gedeeld met de Crisismanager Gas en Elektriciteit (DG Klimaat & Energie). De Crisismanager Gas en Elektriciteit zit een crisisteam voor waarin alle informatie en adviezen worden verzameld, integraal beoordeeld en waarin besluitvorming wordt voorbereid ten aanzien van het crisisniveau en de te nemen maatregelen. Het gaat daarbij om informatie en adviezen over de (verwachte) ontwikkeling van vraag en aanbod op de energiemarkt. Deze kan door verschillende factoren en ontwikkelingen worden beïnvloed. Hierbij wordt o.a. rekening gehouden met historische ontwikkeling van vraag en aanbod, invloed van temperatuurontwikkeling en de invloed van lokale, regionale en mondiale ontwikkelingen (vb. storing opslag installatie, flow via pijpleidingen). Door het crisisteam wordt op basis van deze informatie beoordeeld of er sprake is van een situatie die het afkondigen van een niveau van gascrisis noodzakelijk maakt en welke maatregelen daarbij getroffen moeten worden.</p>
3	<p>Energie Nederland doet de suggestie om in het kader van voorbereiding van de afschakelstrategie de grootste afnemers vooraf te kwalificeren.</p>	<p>Ten behoeve van de afschakelstrategie is een conceptregeling voorbereid. De conceptregeling wordt pas gepubliceerd zodra een gascrisis intensiveert en inzet van de regeling waarschijnlijker wordt. Tot die tijd blijft de regeling op de plank liggen. Ondertussen worden door EZK en betrokken partijen voorbereidingen ter hand genomen voor de uitvoering van de regeling. Onderdeel hiervan is het opzetten van data- en informatiedeling tussen relevante partijen en een communicatiestrategie. Het doel is om afnemers tijdig te informeren wie moet afschakelen en wat de verplichtingen zijn.</p>
4	<p>Energie Nederland wijst op het belang van goede betrokkenheid van de markt in de crisisstructuur.</p>	<p>Het belang van nauw contact met de (branchevereniging van) energieleveranciers wordt onderkend. EZK staat open voor suggesties en het maken van werkafspraken.</p>
5	<p>Energie Nederland roept op om contractuele relaties (leveringscontracten) in ogenschouw te houden. Voorts staan in de code transportvoorwaarden gas staan reeds verrekenprincipes (WBM-transactieprijs, neutrale gasprijs etc.) beschreven tussen GTS en de Erkende programmaverantwoordelijken die een aanwijzing moeten volgen. Hoe zal de nieuwe wet- en regelgeving zich tot deze code verhouden?</p>	<p>De scope van het BH-G strekt zich niet tot de contractuele relaties tussen leveranciers en afnemers. Bij grootschalige gastekorten die leiden tot een noodsituatie, is het wenselijk om in de reguliere wet- en regelgeving te voorzien in een bevoegdheidsgrondslag voor het treffen van verplichtende maatregelen. Een hiertoe strekkend wetsvoorstel is in voorbereiding. Belanghebbenden worden uiteraard ook bij dit wetgevingstraject betrokken en via internetconsultatie zal de mogelijkheid worden geboden om op het concept te reageren. De verrekenprincipes die zijn beschreven in de transportcode gas worden met het voorgenumen wetsvoorstel niet gewijzigd.</p>
6	<p>Energie Nederland pleit voor bescherming van leveranciers in crisissituaties.</p>	<p>Er is geen sprake van een automatisme waarbij leveranciers worden beschermd tegen (of gecompenseerd voor) veranderende marktomstandigheden als gevolg van een crisissituatie. Dit is te illustreren aan de hand van het begrip 'regulier bedrijfsrisico'.</p>

		Hieronder vallen ook situaties waarmee men rekening kan houden, ook al bestaat er geen concreet zicht op de omvang, de plaats waar en het moment waarop deze zich zal concretiseren en de nadelen daar eventueel uit voortvloeien. Het BH-G regelt niet dat leveringscontracten worden opgebroken. Dat betekent ook dat het aan de contractpartijen is om de voorwaarden rond het kunnen inroepen van een <i>force majeure clause</i> af te spreken. Dit valt buiten de scope van het noodplan.
7	Energie Nederland suggereert een impactanalyse uit te voeren op het solidariteitsmechanisme.	In Verordening (EU) 2017/1938 is geregeld dat buurlanden verplicht zijn elkaar te helpen bij een gastekort, wanneer een land zelf alle beschikbare maatregelen heeft genomen om zijn door solidariteit beschermde afnemers te kunnen blijven voorzien van gas maar er toch nog sprake is van een tekort. Voor Nederland betekent de levering van solidariteitsgas aan buurlanden dat er minder of geen gas beschikbaar is voor niet-beschermde afnemers in Nederland. De impact van het inroepen van solidariteit door een buurland is sterk afhankelijk van leveringssituatie op dat moment in heel (Noordwest-) Europa. Het is het voornemen om in het kader van het in voorbereiding zijnde Wetsvoorstel Gasleveringszekerheid de grondslagen voor het ontvangen en leveren van solidariteit nader uit te werken. In dit kader wordt met de betrokken marktpartijen geanalyseerd welke impact het solidariteitsmechanisme heeft.
8	Energie Nederland merkt op dat GTS een noodprocedure voor balancering kan uitwerken. Indien er wil graag weten hoe gasvraagvermindering in de praktijk werkt voor leveranciers.	EZK zal GTS vragen hier nadere informatie over te verstrekken.
9	Een aantal onderdelen uit het BH-G worden in onderliggende documentatie verder uitgewerkt. In het BH-G wat nu ter consultatie voorligt ontbreekt echter elke referentie naar deze documenten.	De beparingstender (C.4) en de regeling afschakeling niet-beschermde afnemers (C.5) zijn de afgelopen periode in detail voorbereid in concept-ministeriele regelingen. Deze regelingen liggen op de plank, en worden tijdig gepubliceerd als een gascrisis zodanig intensificeert dat inzet van de maatregel waarschijnlijker wordt. Bij de voorbereiding van de regelingen is Energie Nederland, tezamen met andere branchevertegenwoordigers, in de gelegenheid gesteld hierover mee te denken.
10	Voorkom inwerkingtreding BH-G door het onderhouden van een functionerend systeem van gasopslagen.	EZK onderkent het belang van gasopslagen voor de gasleveringszekerheid. Met het oog hierop is de Visie gasopslagen opgesteld en wordt gewerkt aan de uitvoering en invulling hiervan (Kamerstuk 29023 nr. 442).
11	Energie Nederland doet de suggestie om de kosten voor noodmaatregelen aan de eindgebruiker door te berekenen.	In het BH-G zijn diverse maatregelen opgenomen die de gasvraag moeten reduceren. De maatregelen verschillen in maatschappelijke en economische impact, maar ook in de zekerheid en omvang van het effect. Dat betekent ook dat de kosten van de maatregelen navenant verschillen. Hoe impactvoller de maatregel (waarmee wordt ingegrepen in de markt) hoe groter (maatschappelijke en economische) kosten. Overwegende dat er sprake is van een crisissituatie waar de gehele samenleving mee te maken heeft, en de gehele samenleving zorgdraagt voor zo spoedig mogelijke terugkeer naar een normale situatie, bestaat er geen 'standaard' vergoeding voor partijen die als gevolg van de door de overheid getroffen noodzakelijke maatregelen schade lijden. Op basis van Algemene Wet bestuursrecht bestaat er mogelijk een optie voor het indienen van een verzoek om nadeelcompensatie. De drempel voor het uitkeren van nadeelcompensatie ligt waarschijnlijk hoog, omdat aangetoond moet worden dat partijen onevenredig hard geraakt worden.
12	Voorts heeft Energie Nederland per enkele opmerkingen en vragen gesteld bij de maatregelenladder.	In het BH-G zal beschreven worden wat wordt bedoeld met de term gasbedrijven. Dat is conform de gaswet 'een netbeheerder, een gasopslagbedrijf, een LNG-bedrijf of een

	Over maatregel A1: Informatie delen vraagt Energie Nederland naar de praktische uitvoering.	natuurlijke persoon of een rechtspersoon die de productie, de aankoop of de levering van gas verricht, maar geen eindafnemer van dit gas is; Over de aanlevermethode en terugkoppeling van informatie kunnen afspraken gemaakt worden met GTS.
13	Hoe wordt omgegaan met gecontracteerde gasvolumes die "over" zijn als gevolg van de oproep tot vermindering gebruik. Wordt dat aan de markt overgelaten of worden de resterende volumes opnieuw gedistribueerd over de markt? (betreft maatregelen A2, B1, C1)	De overheid heeft in theorie instrumenten om gasvolumes te distribueren zoals de distributiewet en staatsnoodrecht. Echter, er is voor gekozen om in deze situatie beprijzing aan de markt overgelaten. Opgemerkt moet worden dat deze maatregelen niet lichtzinnig worden ingezet, en er sprake zal zijn van een krappe gasmarkt. Naar verwachting kunnen leveranciers de bespaarde gasvolumes afzetten.
14	Indiener vraagt hoe de overheid wil omgaan met verminderde gasafname door buurlanden.	Het doel van de maatregel is dat buurlanden vrijwillig minder gas afnemen. De minder afgenomen gasvolumes kunnen op de (Nederlandse) markt worden afgezet. Dit wordt aan de markt overgelaten. De impact van de maatregel is sterk afhankelijk van leveringssituatie op dat moment in heel (Noordwest-) Europa.
15	Indiener stelt enkele vragen over maatregel C4, de besparingstender. De vragen gaan over het informeren van de leverancier, contractuele verplichtingen, een standaardverklaring (in te vullen door de subsidieaanvrager) en een oproep om het in Nederland bespaarde gas niet te exporteren.	In de regeling tijdelijke vermindering gasafname is opgenomen dat deelnemers aan de regeling contact opnemen met hun leveranciers. Het doel hiervan is het voorkomen van verassingen. Ten aanzien van deelname aan de regeling blijft het de verantwoordelijkheid van de afnemer om gestalte te doen aan geldende contracten dan wel het (in consensus) openbreken van een leveringscontract op basis van de voor dat contract specifieke voorwaarden. Dit zal in de conceptregeling worden opgenomen. De informatie die een standaardverklaring kan bevatten kan inderdaad informatief zijn voor de leverancier. Dit wordt echter niet verplicht gesteld om de regeling niet juridisch zwaarder te maken dan nodig. Gelet op de verschillende mogelijke omstandigheden waarin de regeling kan worden ingezet, de verschillende afnemers en de verschillende contracten kunnen de partijen hierover onderling afspraken maken. Voorts is het niet mogelijk om te garanderen dat het vrijgespeelde gas in het Nederlandse gasnet blijft. De lidstaten en met name de bevoegde instanties zijn gehouden ervoor te zorgen dat er geen maatregelen worden genomen die de gasstromen binnen de interne markt op enig moment onnodig beperken of de gasleveringssituatie in een andere lidstaat in gevaar brengen.
16	Energie Nederland stelt enkele vragen over noodmaatregel C5: afschakeling niet-beschermde gebruikers. De vragen gaan over de gebruikte criteria bij het bepalen van de afschakelvolgorde, hoe om te gaan met onbalans als gevolg van lagere gasafname, REMIT, de verantwoordelijkheid voor uitvoering van afschakeling, de communicatie en de toezicht en handhaving.	De afschakelvolgorde is gebaseerd op de uitkomsten van de keteneffectanalyse, uitgevoerd door Berenschot. Specifiek binnen stap 2 (in de Kamerbrief van 6 april 2022 was dit nog stap 3) worden volledige sectoren in volgorde van maatschappelijke impact afgeschakeld. Daarbij zijn de af te schakelen (sub)sectoren ingedeeld in drie groepen. Als criteria hiervoor zijn gehanteerd de mate waarin goeden en diensten essentieel zijn, of er reservevoorraden of importmogelijkheden voor bestaan en de levensduur van goederen. Voor nadere informatie hierover verwijs ik u naar de Kamerbrief van 6 april 2023 inzake de voortgang Bescherm- en Herstelplan Gas. Ten aanzien van de onbalans kan worden opgemerkt dat wanneer er moet worden afgeschakeld er sprake zal zijn van een zeer grote krapte op de gasmarkt. Leveranciers van gas zullen naar verwachting geen moeite hebben om hun gas af te zetten. Ten aanzien van de REMIT plicht: Bij uitvoering van verplichtingen in het kader van de afschakelstrategie blijft de REMIT onverminderd van kracht. Ten aanzien van de communicatie over de maatregel afschakeling niet-beschermde gebruikers geldt dat het niet aan de leveranciers is om een verplichting tot

		<p>afnamereductie op te leggen. Daarvoor is het kabinet aan zet. Het bevoegd gezag (ministerie van EZK) verzorgt algemene communicatie rondom verplichte afschakeling. Verder wordt in de afschakelregeling een systematiek gehanteerd waarin afnemers een vast verbod opgelegd krijgen (20% reductie stap 1, 90% reductie in stap 3 en 4) zodra zij tot de doelgroep behoren. Dat betekent ook dat er een regel moet zijn die bepaalt vanaf welk moment een afnemer met meerdere gebruiksdoelen voor het gas wel of niet binnen een bepaalde doelgroep valt. De uitwerking daarvan is reeds met Energie Nederland en andere deelnemers van de Workstream gedeeld. In het kort geldt dat wanneer meer dan 50% van het gas gebruikt wordt ten behoeve van activiteiten die volgens de regeling zouden moeten afschakelen naar individueel waakvlamniveau, dan valt de afnemer volledig onder het verbod. Ook geldt dat, indien de afnemer voor minimaal 50% van het gas wat hij onttrekt aan het gastransportnet ten behoeve van de activiteiten bedoeld in één van de groepen van stap 2, de grootafnemer dient af te schakelen in die groep.</p> <p>Tot slot merkt Energie Nederland op dat de handhaving van de verplichting voor een deel van de niet-beschermde afnemers problematisch is vanwege het grote aantal afnemers en de beperkt beschikbare verbruiksdata. Het buiten scope plaatsen van de groep G2A aansluitingen zou echter de effectiviteit van de maatregel ondergraven. De maatregel zal moeten gelden voor alle niet-beschermde afnemers, ook in de wetenschap dat 100 procent naleving (door handhaving) niet mogelijk is. Hierover is nauw contact met de ACM ten behoeve van het opstellen van een toezichtstrategie.</p>
17	<p>Energie Nederland vraagt wanneer een gasgestookte centrale cruciaal is en of bij het afroepen van de maatregel de producent waar de afnemer een contract mee heeft ook wordt benaderd.</p>	<p>In het kader van de afschakelstrategie zijn gasgestookte elektriciteitsproductie installaties met een opgesteld vermogen van >100MW gevrijwaard van verplichte gasreductie maatregelen ten tijde van een gascrisis (noodsituatie). Deze producenten behoren niet te tot de doelgroep van de afschakelregeling en worden niet benaderd om af te schakelen.</p> <p>Voorts hanteert Nederland vier criteria om te beoordelen of een gasgestookte centrale cruciaal is:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De elektriciteitscentrale kan niet gemist worden vanwege zijn hoge aandeel in de totale productiecapaciteit; 2. De elektriciteitscentrale is noodzakelijk ten behoeve van het balanceren van het elektriciteitsnetwerk 3. De elektriciteitscentrale heeft een black start functie; 4. De elektriciteitscentrale is essentieel voor het blijven functioneren van vitale infrastructuur, zoals telecommunicatie, aardgasproductie en -transport of vitale industrieën.
18	<p>Energie Nederland vraagt bij maatregel C7 (inroepen onderlinge solidariteit tussen EU-lidstaten) wat de gevolgen zijn voor de contracten als afnemers als gevolg van het inroepen van solidariteit niet meer kunnen afnemen.</p> <p>Voorts geeft Energie Nederland bij maatregel C7 een aantal adviezen mee over de het verkrijgen van inzicht in verbruiksgegevens van afnemers.</p>	<p>De scope van het BH-G strekt zich niet tot de contractuele relaties tussen leveranciers en afnemer. Wanneer onderlinge solidariteit moet worden ingeroepen is er sprake van een zeer grote krapte op de gasmarkt. Leveranciers van gas zullen naar verwachting geen moeite hebben om hun gas af te zetten. In deze situatie worden alleen door solidariteit beschermde afnemers toegestaan om gas af te nemen. Overigens is het ministerie van EZK voornemens om het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel Gasleveringszekerheid ook de afhandeling van solidariteit duidelijker te regelen. Dit geeft marktpartijen mogelijk meer inzicht om zich voor te bereiden en rekening te houden met eventuele risico's.</p>

		Ten aanzien van de adviezen over de verbruiksgegevens werkt het ministerie van EZK in samenwerking met de netbeheerders, energieleveranciers, ACM en andere partijen aan de uitwerking van een plan voor het delen van data en informatie. De suggesties worden in dit proces beoordeeld en eventueel meegenomen.
19	Energie Nederland vraagt bij maatregel C8 (door solidariteit beschermde afnemers afschakelen) hoe de handhaving eruitziet en wat de rol is van de leveranciers.	Het afschakelen van door solidariteit beschermde afnemers betreft een administratieve maatregel. Dat betekent dat deze doelgroep zelf de verplichting heeft en de verantwoordelijkheid om geen (of minimaal) gas af te nemen. Het ligt in de rede om ACM te vragen om zowel het toezicht als de (bestuursrechtelijke) handhaving op zich te nemen. Zowel de organisatie als de toezicht- en handhavingstrategie moeten voor maatregel C8 echter nog uitgewerkt worden. Echter, gelet op het grote aantal afnemers zal naleving zal niet louter kunnen afhangen handhaving. Er moet, mede door goede communicatie en het stellen van voorbeelden, een norm ontstaan dat vrijwillige naleving bevordert. EZK staat open voor suggesties ten aanzien van de rol van leveranciers hierin. Het is niet noodzakelijk om die rol in het BH-G vast te leggen.

6	Vereniging Nederlandse Brouwers	Reactie
	De Vereniging Nederlandse Brouwers uit zorgen over het effect van afschakelen op producten die in hetzelfde productieproces zitten, maar als gevolg van het hanteren van SBI-codes, in verschillende fases van de afschakelstrategie (noodmaatregel C5) aan de beurt komen. In de overwegingen om bepaalde sectoren eerder af te schakelen, zou volgens de VNB gekeken moeten worden naar de andere producten die in hetzelfde productieproces worden gemaakt.	Een analyse van intra- en intersectorale keteneffecten heeft ten grondslag gelegen aan de opzet van de afschakelstrategie, welke ten doel heeft bij elke (sub)stap de economische en maatschappelijke impact zo veel mogelijk te beperken. Daarbij moet de strategie ook uitvoerbaar zijn, gezien het belang van de sectorindeling is daarom de keuze voor een indeling op SBI-niveau gemaakt. In de concept-afschakelregeling is opgenomen dat wanneer meer dan 50% van het gas gebruikt wordt ten behoeve van activiteiten die volgens de regeling zouden moeten afschakelen, de afnemer volledig (tot waakvlamniveau) moet afschakelen.

7	Nederlandse vereniging voor bakkers	Reactie
	De Nederlandse Vereniging voor Bakkers merkt op dat, in het kader van maatregel C5 (afschakeling niet-beschermde gebruikers) dat het van belang is dat (industriële) bakkerijen als laatste van de industriële voedingsmiddelenindustrie wordt afgeschakeld.	De sector "vervaardiging van voedingsmiddelen" is uitgezonderd van afschakeling in stap 2 van de afschakelstrategie, hetgeen betekent dat deze sector dus pas in (de laatste) stap 3 wordt afgeschakeld. Binnen deze laatste stap vindt geen prioritering plaats.

8	Anoniem	Reactie
	Indiener stelt dat het concept-Bescherm- en Herstelplan Gas, en specifiekere maatregel C5 (afschakeling niet-beschermde gebruikers), uitgaat van exploitatie van het Groningenveld.	Dit is niet juist. Het BH-G bevat maatregelen die zien op reductie van de vraag naar gas, en geen maatregelen voor het (kortstondig) extra leveren van gas in een noodsituatie. Zowel in het BH-G 2019 als in onderhavige geactualiseerde versie, wordt het Groningenveld niet genoemd. De actualisatie van het BHG is ook niet een randvoorwaarde voor de sluiting van het Groningenveld. Dat betreft een separaat traject.

